

Gemeente Boekel
t.a.v. Burgemeester en Wethouders, beleidsmedewerkers, gemeenteraadsfracties
Postbus 99
5427 ZH Boekel

Boekel, 12 juli 2023

Onderwerp: Zienswijze t.a.v. Ontwerpbestemmingsplan Bovenstehuis

Geachte Burgemeester, wethouders, beleidsmedewerkers, raadsfracties,

Via deze weg deel ik met u een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan voor Bovenstehuis. Allereerst wil ik u bedanken voor de info-voorziening en het betrekken van de buurt bij het proces. De door Poederoyen-Tonnaer uitgevoerde studie oogt gedegen op basis van de geldende regelgeving en is helder toegelicht gedurende de bewonersbijeenkomsten. Het is noemenswaardig dat men heeft is getracht om de afhankelijkheden tussen de verschillende aandachtspunten (verkeer, geluid, geur, luchtkwaliteit) te duiden, en men op basis hiervan stelling neemt dat er sprake is van overbelasting is zoals ook omschreven in de inleiding van het ontwerpbestemmingsplan:

“Het buurtschap Bovenstehuis in Boekel staat in de komende periode in een versneld tempo een aantal veranderingen te wachten. De verschillende ontwikkelingen die zich voordoen zijn divers en richten zich op verschillende thema's (onder andere wonen, werken, glastuinbouw, veehouderij, arbeidsmigranten,verkeer). Op dit moment bestaat onduidelijkheid over de wijze waarop de verschillende ontwikkelingen zich tot elkaar verhouden en tot welk eindbeeld deze ontwikkelingen zullen gaan leiden. [...]
... een gemengd buurtschap met bedrijvigheid en wonen op korte afstand van elkaar. Dit gemengde karakter wordt gekoesterd, maar tegelijkertijd dient het woon- en leefklimaat acceptabel te blijven. Nieuwe ontwikkelingen dienen passend te zijn.”

Bovenstaande inleiding is treffend omschreven en zal voor veel buurtgenoten herkenbaar zijn. De onduidelijkheid heeft de afgelopen jaren tot veel onzekerheid en zorgen geleid en een aantal (recente) ontwikkelingen hebben daarnaast ook merkbaar de woonkwaliteit en leefbaarheid aangetast. Dit tezamen heeft de van oudsher sterke saamhorigheid in de buurt geen goed gedaan.

Een aantal van de aandachtspunten, zoals geluid, geur en endotoxine worden in mijn ogen in het ontwerpbestemmingsplan goed onderbouwd en van passende maatregelen/richtlijnen voorzien. In bovenstaande inleiding zijn ook een aantal aspecten genoemd die mijns inziens ook een bijdrage leveren aan de overbelasting van de huidige situatie en niet of in beperkte mate onderwerp zijn in het uitgevoerde onderzoek noch van het huidige ontwerpbestemmingsplan. Ook zijn er tijdens de bijeenkomsten aanvullende vragen gesteld die in mijn ogen niet bevredigend beantwoord zijn, of zelf niet eens opgenomen in de verslaglegging.

Ik licht deze aspecten hieronder één voor één toe, in willekeurige volgorde:

Verkeer > trillingen

Tijdens de tweede bewonersbijeenkomst is een vraag gesteld over trillingen door zwaar en veel verkeer en de gevolgschade aan huizen door oa. de slechte staat van de weg. Als antwoord wordt gegeven dat de theoretische capaciteit van de weg Bovenstehuis niet overschreden wordt. Er wordt echter niets gezegd over de kwalitatieve staat van de weg, noch over het verband hiervan met de al opgetreden schade aan huizen. Hiermee is de feitelijke vraag niet beantwoord, alleen een theoretische normstelling aangedragen die ver van de praktijksituatie staat, of de conclusie moet zijn dat dergelijke schade en onbehagen theoretisch toelaatbaar is? Graag hierop alsnog een toelichting.

Luchtkwaliteit > fijnstof

Boekel heeft als gemeente het Schone Lucht akkoord ondertekend. In het SLA wordt gestreefd naar het realiseren van minimaal 50% gezondheidswinst in 2030 ten opzichte van 2016, voor wat betreft de negatieve gezondheidseffecten afkomstig van binnenlandse bronnen. Het doel is een blijvende verbetering van de luchtkwaliteit ten behoeve van gezondheidswinst voor iedereen in Nederland. Als maatstaf hanteert men hiervoor de WHO advieswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof.

Vanuit gezondheidsperspectief is bekend dat fijnstof voor ca. driekwart debet is aan ziekte en sterfte door blootstelling aan verminderde luchtkwaliteit (ca. 11 maanden levensduurverkorting¹). Juist op dit aspect is dus veel winst te behalen. Het is aannemelijk dat in een gemeente als Boekel de intensieve veehouderij de voornaamste lokale bron van fijnstof zal zijn. In algemene zin is door de GGD onderzocht dat de 2/3 van de bewoners van Brabant zich zorgen maakt over de luchtkwaliteit in hun leefomgeving².

Het SLA richt zich specifiek op gezondheidswinst en niet op het behalen van wettelijk geldende EU-grenswaarden. De doelstelling binnen het SLA is om in 2030 te voldoen aan de streefwaarden zoals (in 2005) gesteld door het WHO, zie onderstaande tabel. Destijds werd voor zowel PM₁₀ als voor PM_{2,5} door de WHO opgemerkt dat deze nog naar beneden dienen te worden bijgesteld, aangezien er zelfs onder deze waarden een negatief effect is op de gezondheid. In 2021 zijn daarom aangescherpte streefwaarden door de WHO aangekondigd³ (zie ook onderstaande tabel).

	Jaargemiddelde grenswaarde [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		Daggemiddelde grenswaarde [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	
	PM ₁₀	PM _{2,5}	PM ₁₀	PM _{2,5}
EU - 2008	40	25	50	-
WHO - 2005	20	10	50	25
WHO - 2021	15	5	45	15

EU-grenswaarden en WHO-streefwaarden voor fijnstofconcentraties

50% gezondheidswinst ten opzichte van 2016 is praktisch alleen haalbaar als er een grote vermindering van fijnstofconcentraties wordt behaald. Beleid van de gemeente Boekel kan zich alleen richten op de emissies binnen de eigen gemeentegrenzen, dat zijn hoofdzakelijk veehouderij, houtstook en een geringe (sterk lokale) bijdrage vanuit verkeer. Dan moet er toch heel wat gebeuren in de intensieve veehouderij de komende jaren en lijkt groei uitgesloten

¹ Gezondheidsraad (2018) Gezondheidswinst door schonere lucht.

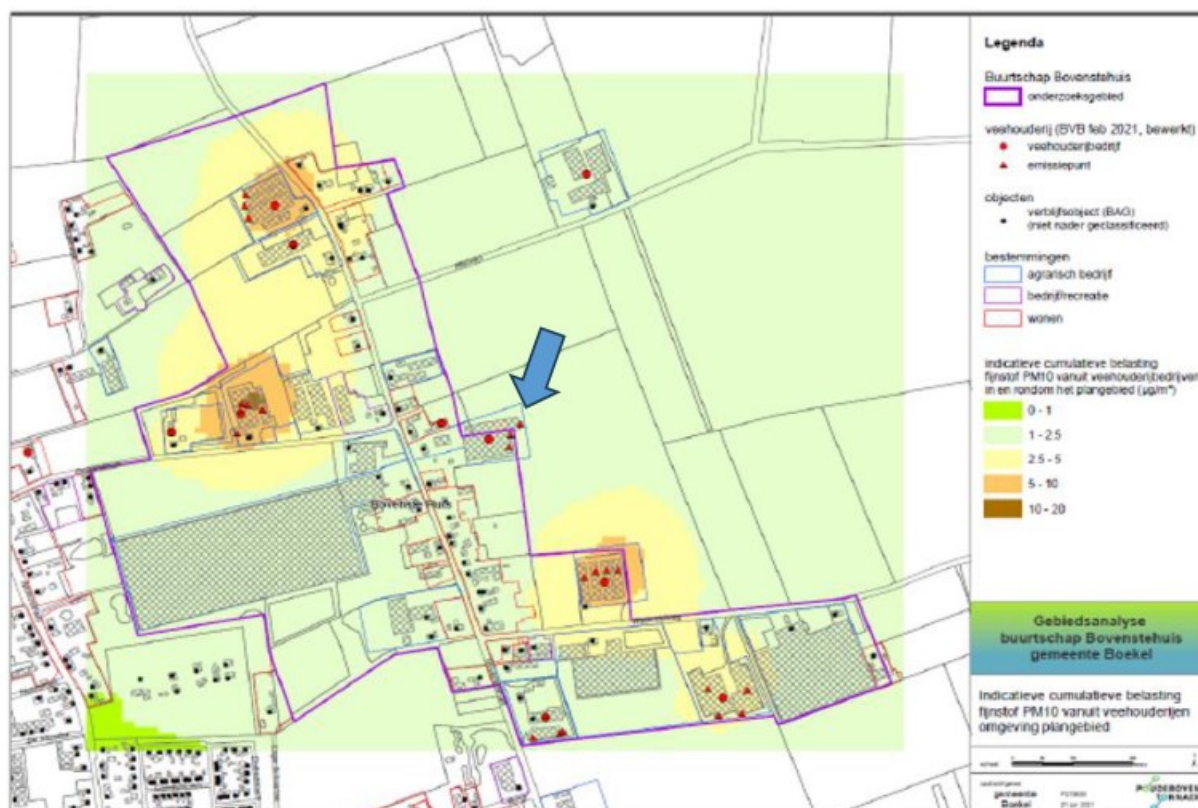
² <https://www.ggdhvb.nl/nieuws/resultaten-monitor-gezonde-leefomgeving-2022/>

³ World Health Organization (WHO) (2021). WHO global air quality guidelines.

De gezondheidkundige advieswaarden veehouderij van het RIVM waar naar wordt verwezen via de URL⁴ van de gemeente Boekel hanteert de WHO advieswaarden uit 2005, de vraag is of het doel van het SLA, 50% gezondheidswinst, hiermee behaald wordt.

In de 1x1 km kaart is te zien dat de jaargemiddelde PM10-concentratie onder het WHO advies van 20µg/m³ blijft, dit is echter zeer grof én bovendien rekenkundig vastgesteld, niet gemeten. Met de aanvullende (indicatieve) cumulatieve belasting in onderstaand overzicht is volgens mij niet uit te sluiten dat deze streefwaarde wordt overschreden.

Daarbij kent het model niet of nauwelijks een bijdrage toe aan een varkenshouderij (zie pijl) die prominent aanwezig is midden in het buurtschap. Deze heeft in de praktijk geregeld een aanzienlijke geurbijdrage (zoals ook in bijgevoegde geurkaart te zien is) en het lijkt me onwaarschijnlijk dat de uitstoot van fijnstof dermate laag is. Mijn advies zou zijn om niet van gemiddelden uit te gaan waarmee de modellen rekenen, maar om ook te toetsen met metingen en hierin ook de piekmomenten mee te nemen, die verhoudingsgewijs een grotere impact hebben op de leefbaarheid en de gezondheid, want dit zijn vaak de momenten waarop mensen veel buiten zijn en dus verhoogd blootgesteld worden.

Indicatieve cumulatieve belasting fijn stof vanuit veehouderijen in de omgeving (Bijlage 8)

Wettelijk gezien wordt aan de EU-normen ruimschoots voldaan. De GGD noemt de EU-regels echter een politiek compromis⁵. Volgens de GGD lopen met name de kwetsbare groepen, zoals kinderen en ouderen, een verhoogd risico op luchtwegaandoeningen zoals astma, COPD en zelfs longkanker.

⁴ <https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-mmk-veehouderij/beoordeling-gezondheidsrisico-veehouderij-ggd/gezondheidskundige-advieswaarden>

⁵ <https://www.platform-investico.nl/artikel/ruim-2000-locaties-voor-kinderen-en-ouderen-in-vervuilde-lucht/>

Tijdens de bijeenkomst heb ik aan wethouder Brands ook een vraag gesteld t.a.v. fijnstof en de betekenis van het SLA, zoals ook vermeld in het verslag. Uiteraard moeten politieke afwegingen gemaakt worden, maar in mijn optiek is de impact van blootstelling aan lokaal bovengemiddeld verhoogde fijnstof-niveaus een onderwerp dat met dit argument erg gemakkelijk aan de kant wordt geschoven. Meer en diepgaander onderzoek is hier eerder passend alvorens dit een valide argument kan zijn.

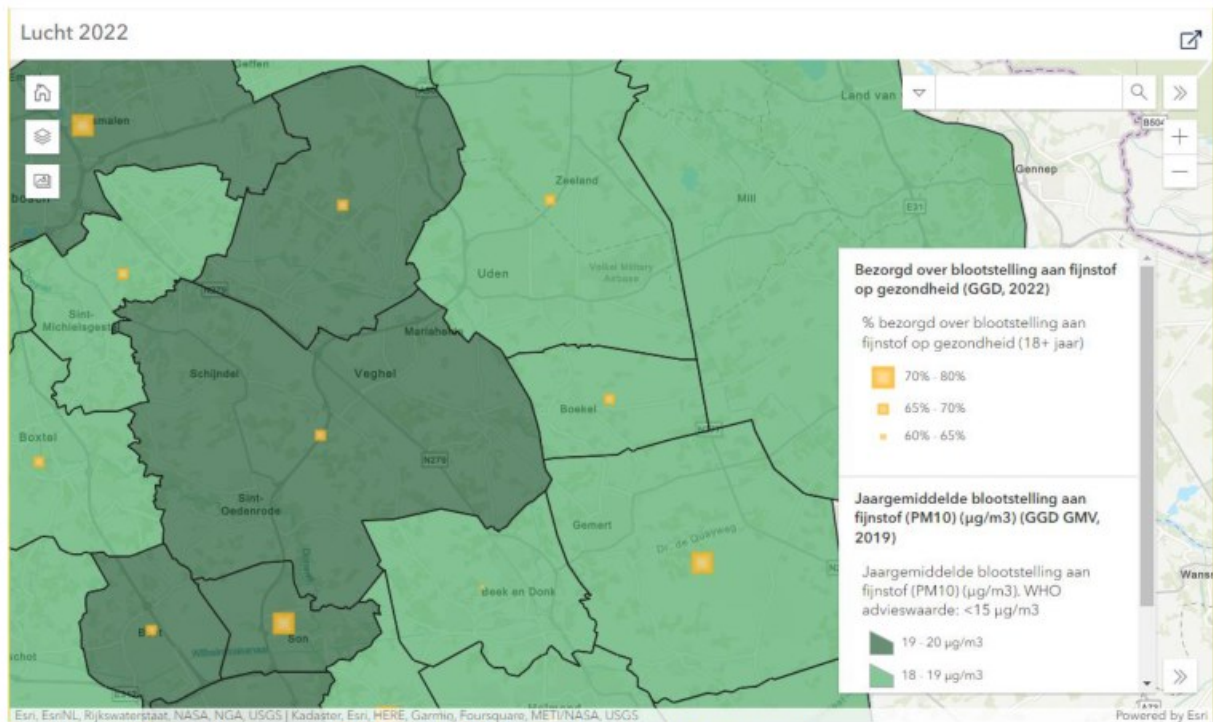
Overigens juicht ik het toe dat endotoxine waarden wél actief worden meegenomen. Dit is echter ook een rekenkundige waarde die in de praktijk per bedrijf en per situatie zal verschillen en ook hierin heeft blootstelling op piekmomenten het meeste impact.

Beleving

De benadering op normstellende waarden is vooral een (reken)technische benadering. Leefbaarheid en leefkwaliteit is deels niet-kwantitatief, maar wel meetbaar. Met de mentimeter tijdens de bijeenkomst werd een leuke poging gedaan, maar de vragen waren engszins suggestief en op meerdere manieren te interpreteren. Daarnaast moet dan ook de groep deelnemers representatief zijn, waarover geen info is verzameld. Dat mag dus weinig waarde hebben.

Zoals ook genoemd tijdens één van de bijeenkomsten is het wel mogelijk om naast het hanteren van normstellende grenswaarden voor de leefomgeving de beleving te toetsen. De GGD heeft hiervoor de 'monitor gezonde leefomgeving' in het leven geroepen⁶, een vragenlijstonderzoek naar de beleving van de leefomgeving onder inwoners van 18 jaar en ouder (en ook uitgevoerd in Brabant). Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat de bezorgdheid onder inwoners van Brabant over de gevolgen van de fysieke leefomgeving op de eigen gezondheid hoog is. In Boekel blijkt bijvoorbeeld 66% van de respondenten bezorgd over de blootstelling aan fijnstof op gezondheid (zie onderstaande figuur) en 33% is bezorgd over de luchtkwaliteit buitenshuis. Ook is in de figuur zichtbaar gemaakt dat de jaargemiddelde blootstelling (PM10) onder de EU-grenswaarden blijft, de gezondheidsadvieswaarden van WHO worden wel overschreden.

⁶ <https://www.ggdhvb.nl/nieuws/resultaten-monitor-gezonde-leefomgeving-2022/>

[Brabantse Omgevingsscan \(BrOS\) - LUCHT - Boekel \(brabantscan.nl\)](https://brabantscan.nl) geraadpleegd op 13-7-2023

Huisvesting arbeidsmigranten

In het kader van leefbaarheid, heb ik tijdens de bijeenkomst op 5 juni de vraag gesteld aan wethouder Brands op welke wijze de huisvesting van arbeidsmigranten in de visie wordt meegenomen. Deze vraag, noch het antwoord hierop, zijn niet meegenomen in het verslag (ontvangen op 11 juli 2023). Realiteit is dat veel werk moet worden gedaan door arbeidsmigranten, die op een kwalitatieve manier gehuisvest moeten worden. Deze vraag komt echter niet uit de lucht vallen en kent een gevoelige historie.

In 2020 is op locatie Bovenstehuis 15 middels een tijdelijke vergunning voorgesorteerd om een grootschalige arbeidsmigranten huisvesting mogelijk te maken (60 personen) via een wijziging van het omgevingsplan en als voorloper werd een op die situatie toegeschreven arbeidsmigrantenbeleid voorgelegd in de raad. Dit alles zou voor het dichtbewoonde en hechte buurtschap een splijtzwam kunnen zijn, en alleen al het proces hieromtrent, dat bijna twee jaar heeft geduurd, heeft de cohesie merkbare schade aangedaan.

Nu dit plan van de baan is, in overeenstemming tussen de buurt en ondernemer, is er nog altijd onduidelijkheid over wat wel mag en kan. Dit zorgt nog altijd voor onrust. Temeer omdat het aantal door arbeidsmigranten bewoonde huizen in onze buurt is toegenomen sindsdien.

Terwijl de procedure nog liep, is de bedrijfswoning op Bovenstehuis 13 ingericht voor huisvesting van arbeidsmigranten en wordt sindsdien bewoond. Onderstaande kaart laat zien op welke adressen nu arbeidsmigranten woonachtig zijn (Gewandhuis 7 en 14, Bovenstehuis 13 en 5) of vermoedelijk gehuisvest gaan worden (Bovenstehuis 9, al hult de eigenaar zich in stilzwijgen hierover, tot verbazing van de direct omwonenden. Wel wordt er druk verbouwd). Overigens onderken ik ook dat deze mensen ergens moeten wonen en liefst op een kwalitatief goede manier gehuisvest worden. Ik maak me wel zorgen over de deze ontwikkeling, want terwijl een voor dit buurtschap buitenproportioneel plan voor grootschalige huisvesting van tafel is, krijgen we langzaam een zelfde aantal bewoners maar dan verspreid over allerlei huizen.

Huisvesting van (grote groepen) tijdelijke arbeidsmigranten op verschillende locaties in een klein en hecht buurtschap als Bovenstehuis/Gewandhuis heeft een enorme impact op de leefbaarheid en de woonkwaliteit. Het houdt de gemoederen inmiddels al enkele jaren bezig en terwijl de tijd voortschrijdt en plannen worden doorgezet zijn onze zorgen niet weggenomen, maar toegenomen.

Graag zou ik daarom op de hoogte worden gebracht van:

- De voortgang m.b.t. de destijds voorgenomen beleidsherziening *Huisvesting arbeidsmigranten*;
- De mogelijkheden en beperkingen voor huisvesting van arbeidsmigranten buiten de bebouwde kom.
 - o De meld-/vergunningsplicht hiervoor en de wijze waarop de gemeente hierin kan/moet optreden/handhaven.
 - o De gehanteerde afstandsnorm van 200m tussen bewoonde objecten, waaraan momenteel al niet wordt voldaan, zie onderstaande kaart (waarbij BH 9 nog in aanbouw is).

Ik zou graag op de hoogte worden gehouden van de voortgang en zie een inhoudelijk reactie op deze zienswijze graag tegemoet. Tevens ben ik bereid om over de genoemde suggesties in gesprek te gaan of daarin een inhoudelijk bijdrage te leveren.

Met vriendelijke groeten,

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

